

Lukasz Wściubiak*

ROLA FUNDUSZY UNIJNYCH W FINANSOWANIU DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNEJ MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW WYSOKIEJ TECHNOLOGII W POLSCE

1. WSTĘP

Jedną z głównych barier działalności innowacyjnej małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) są trudności w pozyskiwaniu niezbędnych środków finansowych. Problem ten w szczególności dotyczy małe i średnie przedsiębiorstwa zaliczane do sektora wysokiej technologii. Potencjalni dawcy kapitału postrzegają bowiem działalność tych podmiotów jako szczególnie ryzykowną, co w znacznej mierze wynika z następujących przesłanek [Westhead i Storey 1997, [za:] Martin 2004: 87–88]:

- produkty wysoko technologiczne charakteryzują się z reguły krótszym cyklem życia niż ma to miejsce w przypadku produktów konwencjonalnych,
- oferowane rozwiązania mają niejednokrotnie unikalny charakter, stąd też trudno ocenić ich potencjał rynkowy,
- wiele przedsięwzięć wymaga finansowania już w fazie przedprodukcyjnej, gdy nie ma pewności co do ostatecznego wyniku prowadzonych prac,
- właściciele przedsiębiorstw, rekrutujący się zwykle ze środowisk naukowych i inżynierskich, mogą nie posiadać odpowiedniego przygotowania biznesowego.

Potencjalnych inwestorów może także odstraszać stale rosnąca złożoność projektów realizowanych przez przedsiębiorstwa zaliczane do sektora wysokiej technologii. Niejednokrotnie aby zrozumieć istotę finansowanego przedsięwzięcia oraz dokonać jego właściwej oceny, inwestor powinien posiadać wręcz wiedzę specjalisty w danej dziedzinie nauki i techniki. Ponadto małe i średnie przedsiębiorstwa zaawansowanej techniki bardzo często nie dysponują wystarczającym majątkiem trwałym, który mógłby zostać wykorzystany jako zabezpieczenie dla kredytów bankowych [Sjögren i Zarickson 2005: 76].

---

* Dr inż., Katedra Zarządzania i Analizy Zasobów Przedsiębiorstwa, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu.

Podstawowym źródłem finansowania działalności innowacyjnej wielu przedsiębiorstw pozostają zatem środki własne, pochodzące z wypracowanego zysku i odpisów amortyzacyjnych. Wypada jednak zauważyć, że taka sytuacja niesie ze sobą wiele niebezpieczeństw: może bowiem prowadzić do zniekształcenia struktury inwestycji oraz rezygnacji z większych i bardziej nowatorskich projektów, których realizacja związana jest z wysokim ryzykiem. Skutkuje to obniżeniem poziomu innowacyjności oraz ograniczeniem możliwości rozwojowych przedsiębiorstwa [zob. Grzywacz 2008: 100].

W ostatnich latach coraz więcej nadziei na ograniczenie istniejącej luki kapitałowej pokłada się w różnego rodzaju dotacjach z funduszy unijnych dla przedsiębiorstw. Pozyskanie środków unijnych wymaga wprawdzie podjęcia wielu wysiłków (a niejednokrotnie także poniesienia kosztów, związanych chociażby z przygotowaniem odpowiedniego wniosku), zaś samo dofinansowanie może stanowić pokrycie tylko części kosztów kwalifikowanych projektu. Należy jednak pamiętać, że jest to pomoc o charakterze bezzwrotnym. Dlatego też umiejętne wykorzystanie tego rodzaju instrumentów wsparcia otwiera przed przedsiębiorstwem możliwość realizacji wielu ambitnych projektów.

Celem niniejszego opracowania jest ocena stopnia wykorzystania dotacji z funduszy unijnych jako instrumentu finansowania działalności innowacyjnej małych i średnich przedsiębiorstw sektora wysokiej technologii w Polsce oraz identyfikacja barier ograniczających możliwości tych przedsiębiorstw w ubieganiu się o środki unijne.

W nawiązaniu do powyższego celu postawiono hipotezę, iż pozyskiwane przez małe i średnie przedsiębiorstwa wysokiej technologii w Polsce środki z funduszy unijnych służą finansowaniu przedsięwzięć innowacyjnych, zaś podstawową barierą ograniczającą możliwości pozyskiwania tych środków są nadmiernie sformalizowane i nieprzyjazne dla przedsiębiorców procedury aplikacyjne.

W artykule wykorzystano wyniki badań własnych autora, przeprowadzonych w czerwcu 2012 r. na celowo dobranej próbie 50 przedsiębiorstw o profilu produkcyjnym lub produkcyjno-usługowym z sektora wysokiej technologii. Zakres przedmiotowy badań obejmował szerokie spektrum różnych aspektów działalności innowacyjnej badanych przedsiębiorstw, w tym także wykorzystanie dotacji z funduszy unijnych (analizie poddano m. in. wielkość, źródło pochodzenia oraz sposób wykorzystania pozyskiwanych dotacji). Zakres czasowy badań obejmował lata 2009–2011, natomiast zakres przestrzenny – terytorium całej Polski.

2. FUNDUSZE UNIJNE JAKO ŹRÓDŁO FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNEJ MSP

Wsparcie ze środków unijnych odbywa się na zasadzie refundacji, co oznacza że beneficjenci muszą najpierw pozyskać środki na realizację całości projektu z innych źródeł, zaś przyznane dofinansowanie zostaje wypłacone im w póź-

niejszym terminie, po przedłożeniu dokumentów potwierdzających m. in. fakt poniesienia określonych wydatków. Warto podkreślić, że już na etapie ubiegania się o wsparcie, przedsiębiorstwo musi wykazać, że jest w stanie sprostać obciążeniom finansowym związanym z realizacją planowanego przedsięwzięcia¹.

Dotacje unijne nie są zatem źródłem finansowania w ścisłym tego słowa znaczeniu, tym niemniej jednak ich wykorzystanie pomaga rozwiązać wiele problemów towarzyszących dynamicznemu rozwojowi przedsiębiorstwa. Istotnym ułatwieniem jest bez wątpienia także coraz szersza oferta banków w zakresie tzw. finansowania pomostowego, tj. w okresie od rozpoczęcia realizacji projektu do wypłaty dofinansowania.

Polskie przedsiębiorstwa mogły ubiegać się o wsparcie z funduszy unijnych już w okresie przedakcesyjnym (w ramach funduszy PHARE i SAPARD). Znacznie większe możliwości otrzymania dotacji pojawiły się natomiast po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej. W perspektywie finansowej 2004–2006 przedsiębiorstwa mogły ubiegać się o dofinansowanie przede wszystkim w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw (SPO WKP). Poszczególne działania tego programu przewidywały wsparcie projektów związanych m. in. z: zakupem usług doradczych, udziałem w zagranicznych targach i misjach gospodarczych, realizacją przedsięwzięć inwestycyjnych oraz dostosowaniem działalności przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska [zob. Proczek 2008: 151–164].

W dobiegającym właśnie końca okresie programowania 2007–2013 główny nacisk położony został na wspieranie działań, które w sposób bezpośredni lub pośredni przyczyniają się do powstawania i rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw. Temu celowi służyć miała realizacja Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (PO IG). W ramach tego programu przewidziano wsparcie nie tylko dla przedsiębiorstw, ale także jednostek naukowo-badawczych, instytucji otoczenia biznesu oraz organów administracji i jednostek im podległych. Przedsiębiorcy mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów związanych m. in. z prowadzeniem prac B+R oraz wdrażaniem ich wyników, realizacją przedsięwzięć inwestycyjnych o wysokim potencjale innowacyjnym, uzyskiwaniem ochrony prawnej własności intelektualnej, nawiązywaniem kontaktów gospodarczych z partnerami zagranicznymi a także wdrażaniem i wykorzystywaniem technologii informacyjnych. W ramach PO IG przewidziano wsparcie projektów reprezentujących wyłącznie wysoki poziom innowacyjności (co najmniej w skali krajowej). Przedsiębiorcy realizujący mniej innowacyjne projekty mogli natomiast ubiegać się o dofinansowanie w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) [szerzej: *Dotacje na innowacje...*, 2009].

Z bardzo podobną sytuacją przedsiębiorcy zetkną się także w kolejnym okresie programowania, obejmującym lata 2014–2020. Przedsiębiorcy w dal-

¹ Więcej informacji na temat procedury pozyskiwania dotacji z funduszy UE – zob. np. Weiss [2011].

szym ciągu będą mogli korzystać ze wsparcia oferowanego w ramach RPO, natomiast realizowany dotychczas PO IG zostanie zastąpiony nowym Programem Operacyjnym Inteligentny Rozwój (PO IR). Należy oczekiwać, że w większym stopniu niż dotychczas promowane będą projekty realizowane we współpracy nauki i biznesu, prowadzące do zwiększenia prywatnych nakładów na działalność badawczo-rozwojową (B+R) oraz przyczyniające się do rozwoju tzw. inteligentnych specjalizacji (kluczowych dziedzin nauki i obszarów gospodarki, stanowiących potencjał rozwojowy kraju i regionów). Na szczególne preferencje mogą liczyć także kompleksowe przedsięwzięcia innowacyjne, obejmujące pełny cykl „od pomysłu do przemysłu” (tzn. od badań podstawowych i stosowanych, poprzez prace rozwojowe, aż do wdrożenia) oraz działania zmierzające do stworzenia lub rozwoju infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach [*Założenia realizacji...*, 2013]. Trudno jednoznacznie przewidzieć, jak opisywane rozwiązania zostaną przyjęte przez środowisko przedsiębiorców. Wydaje się jednak, że przynajmniej z punktu widzenia przedsiębiorstw wysokich technologii zaproponowany kierunek zmian jest korzystny.

3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA BADANYCH PRZEDSIĘBIORSTW

Materiał empiryczny zebrano metodą ankiety pocztowej, którą w maju i czerwcu 2012 r. rozesłano do 340 małych i średnich przedsiębiorstw z terenu całej Polski, wytypowanych na podstawie danych zawartych w internetowej bazie firm Teleadreson oraz analizy zawartości stron internetowych przedsiębiorstw. Otrzymano 50 prawidłowo wypełnionych ankiet (zwrotność 14,7%), które zakwalifikowano do dalszych analiz.

Ze względu na specyfikę podjętej problematyki, zastosowano celowy dobór próby badawczej. Do udziału w badaniu typowano przedsiębiorstwa produkcyjne i produkcyjno-usługowe, reprezentujące dziedziny zaliczane według klasyfikacji OECD do wysokiej i średniowysokiej techniki, prowadzące własne prace B+R (ostatecznie w kilku przypadkach odstąpiono od tego wymogu).

Wśród badanych przedsiębiorstw znalazło się 14 firm średnich (50–249 zatrudnionych) oraz po 18 podmiotów zaliczających się do grona firm małych (10–49 zatrudnionych) i mikro (0–9 zatrudnionych). Pod względem formy organizacyjno-prawnej najliczniej reprezentowane były spółki z o.o. – 24 firmy (48,0%), zakłady osób fizycznych – 13 firm (26,0%) oraz spółki akcyjne – 6 firm (12,0%). Struktura branżowa badanych przedsiębiorstw nacechowana jest dość dużym rozdrobieniem: w badanej próbie znaleźli się reprezentanci aż 10 branż. Najwięcej było przedsiębiorstw z branży maszynowej i elektromaszynowej – 12 firm (24,0%), automatyki przemysłowej, aparatury kontrolno-pomiarowej – po 7 firm (14,0%) oraz branży elektronicznej – 6 firm (12,0%).

Zdecydowana większość przedsiębiorstw powstała w początkowym okresie transformacji ustrojowej w Polsce, tzn. na przełomie lat 80. i 90. XX w. (tab. 1). Oznacza to, że w badanej próbie dominowały podmioty mające za sobą już dość długi, bo przynajmniej kilkunastoletni okres obecności na rynku.

Tabela 1

Struktura badanych przedsiębiorstw według roku utworzenia

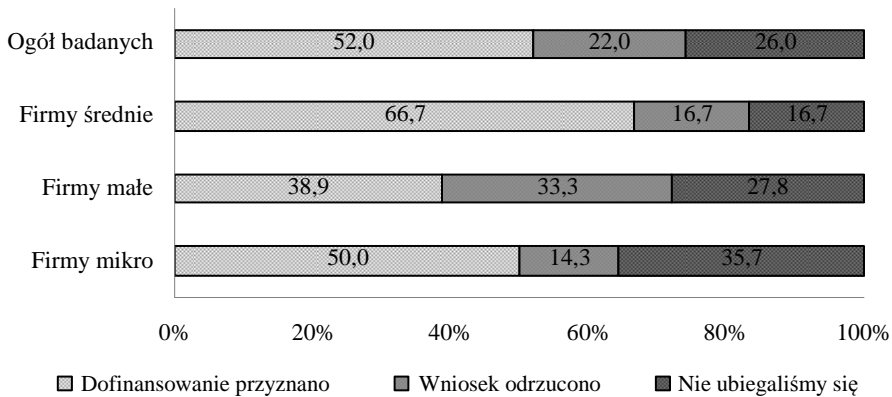
Rok utworzenia firmy	Liczba firm	%
Przed 1985	9	18,0
1985–1989	11	22,0
1990–1994	19	38,0
1995–1999	5	10,0
2000 i później	6	12,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Warto także podkreślić, że praktycznie wszystkie przedsiębiorstwa angażowały się w działalność innowacyjną, wprowadzając w latach 2009–2011 przynajmniej jeden nowy produkt: w przypadku 23 firm (46,0%) był to produkt nowy w skali światowej, kolejnych 23 firm (46,0%) – produkt odznaczający się nowością w skali krajowej, zaś w przypadku 4 firm (8,0%) – produkt nowy jedynie w skali danego przedsiębiorstwa. Blisko trzy czwarte badanych podmiotów (37 firm – 74,0%) w latach 2009–2011 wprowadziło także przynajmniej jedną innowację procesową.

4. WYNIKI BADAŃ

Już na wstępie należy podkreślić bardzo duże zainteresowanie badanych przedsiębiorstw dotacjami z funduszy unijnych: w latach 2009–2011 o taką formę wsparcia ubiegało się bowiem 37 firm (74,0%), a ostatecznie dofinansowanie przyznano 26 firmom (52,0%). Jak pokazują dane przedstawione na rys. 1, najwyższy odsetek aplikujących (a równocześnie także najwyższy odsetek przedsiębiorstw, którym przyznano dofinansowanie) odnotowano wśród firm średnich. Przedsiębiorstwa małe i mikro wykazały się w tym względzie nieco niższą, aczkolwiek i tak stosunkowo wysoką, aktywnością. Pewnym niepokojem może napawać jedynie dość znaczący odsetek małych przedsiębiorstw, których wnioski o dotacje zostały rozpatrzone negatywnie.

Rys. 1. Struktura badanych przedsiębiorstw według wielkości oraz wykorzystania możliwości ubiegania się o środki unijne w latach 2009–2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Spośród 26 przedsiębiorstw, którym przyznano dotacje, 18 podmiotów (69,2%) otrzymało wsparcie w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, 7 przedsiębiorstw (26,9%) skorzystało z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, natomiast 2 przedsiębiorstwa (7,7%) – z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. W 2 kolejnych przypadkach ankietowani wskazywali inne źródła: 7 Program Ramowy UE oraz program PARP „Bon na Innowacje”².

Jak pokazują dane przedstawione w tab. 2, dotacje otrzymywane przez badane przedsiębiorstwa nie zawsze bezpośrednio dotyczyły działalności innowacyjnej. Bardzo często dofinansowanie przeznaczone było bowiem na takie cele jak inwestycje w majątek trwały (np. budowę nowej hali produkcyjnej) czy też udział w targach zagranicznych. Warto jednak pamiętać, że realizacja tego rodzaju przedsięwzięć może prowadzić do podniesienia potencjału innowacyjnego przedsiębiorstwa, względnie umożliwić pełniejsze wykorzystanie potencjału wcześniejszych dokonań w zakresie innowacji.

Wielkość wsparcia uzyskanego przez poszczególne przedsiębiorstwa charakteryzowała się olbrzymią rozpiętością i wynosiła od kilkunastu tysięcy do blisko pięciu milionów złotych. Najmniejsze kwoty dofinansowania (nieprzekraczające kilkudziesięciu tysięcy złotych) przyznawano na realizację projektów związanych z rozwojem eksportu i udziałem w zagranicznych imprezach targowych. W przypadku większości przedsięwzięć związanych z wdrażaniem inno-

² Udziały procentowe nie sumują się do 100% ponieważ 3 przedsiębiorstwa uzyskały dotacje z więcej niż jednego źródła. Przy okazji należy także uściślić, że program PARP „Bon na Innowacje” nie jest finansowany z funduszy UE, lecz wyłącznie ze środków budżetowych, na co zapewne jeden z ankietowanych nie zwrócił uwagi.

wacyjnych rozwiązań oraz inwestycjami w majątek trwały, przedsiębiorstwa otrzymywały wsparcie rządu kilkuset tysięcy złotych. Najwyższe kwoty dofinansowania dotyczyły natomiast kilku najbardziej ambitnych i nowatorskich projektów, realizowanych w ramach PO IG.

Tabela 2

Sposób wykorzystania dotacji z funduszy unijnych

Cel dofinansowania	Liczba firm	%*
Inwestycje w majątek trwały	8	30,8
Wdrażanie innowacyjnych produktów i technologii	8	30,8
Udział w targach zagranicznych	7	26,9
Rozwój zaplecza B+R w przedsiębiorstwie	2	7,7
Staże i szkolenia pracowników	2	7,7
Brak odpowiedzi	2	7,7

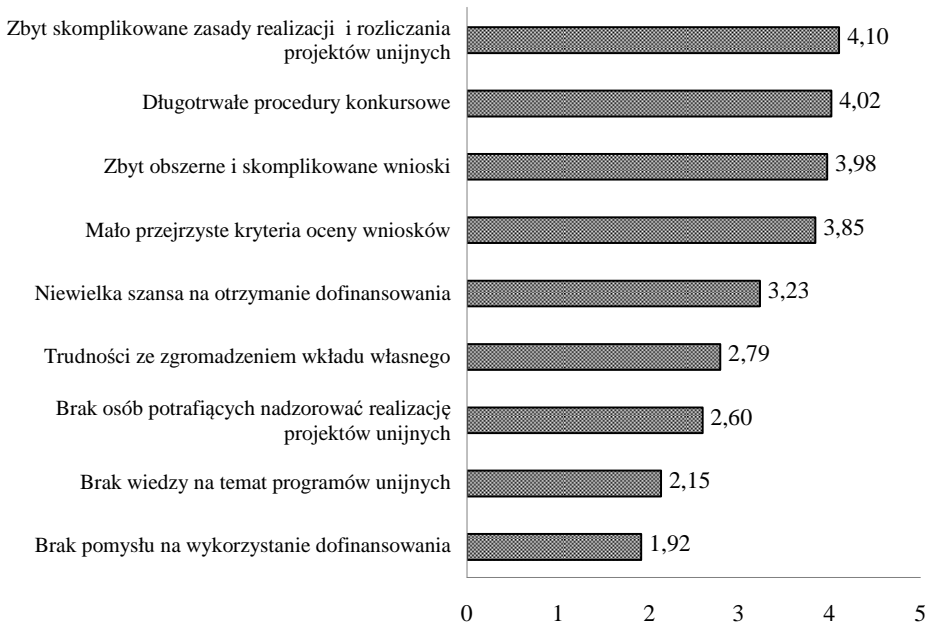
* % przedsiębiorstw, które uzyskały dofinansowanie; udziały procentowe nie sumują się do 100, ponieważ niektóre firmy uzyskały dofinansowanie na więcej niż jeden cel.

Źródło: jak do tab. 1.

Na pytanie dotyczące zamiaru ubiegania się o dotacje unijne w okresie kolejnych 3 lat, twierdzącej odpowiedzi udzieliło 30 respondentów (60,0% ogółu badanych). Największy odsetek zainteresowanych odnotowano wśród firm średnich (72,2%) oraz małych (66,7%), natomiast w przypadku mikroprzedsiębiorstw jedynie 42,9% badanych planowało aplikować o wsparcie z funduszy UE. Badane przedsiębiorstwa najczęściej deklarowały chęć ubiegania się o dotacje na wdrożenie nowych produktów i technologii – 11 wskazań, inwestycje w majątek trwały – 7 wskazań, prowadzenie prac B+R – 5 wskazań oraz rozwój eksportu – 4 wskazania.

Jednym z ważniejszych celów prowadzonych badań była także identyfikacja barier ograniczających możliwości przedsiębiorstw w ubieganiu się o środki unijne. Na podstawie studiów literaturowych oraz obserwacji praktyki gospodarczej wytypowano 9 czynników, które następnie poddano ocenie ankietowanych. Przyjęto 5-stopniową skalę ocen (od 1 do 5), gdzie: 5 – bardzo poważne ograniczenie, 1 – czynnik nieistotny. Hierarchię barier określono na podstawie uśrednionych ocen punktowych respondentów³. Otrzymane wyniki przedstawiono na rys. 2.

³ Dwóch respondentów nie udzieliło niestety odpowiedzi na to pytanie. Z tego też względu ocenę barier oparto na danych pozyskanych z 48 przedsiębiorstw.

Rys. 2. Czynniki ograniczające możliwości badanych przedsiębiorstw w ubieganiu się o dotacje unijne według średnich ocen

Źródło: jak do rys. 1.

Podstawowym problemem sygnalizowanym przez badane przedsiębiorstwa były skomplikowane zasady związane z realizacją i rozliczaniem projektów współfinansowanych ze środków unijnych. Należy bowiem pamiętać, że na beneficjentach programów unijnych spoczywa szereg obowiązków, związanych chociażby z koniecznością stosowania przepisów prawa zamówień publicznych [por. Nawrat i Napoles Grabek 2011: 53] czy prowadzeniem odpowiedniej dokumentacji projektu. Realizacja każdego projektu podlega także ścisłej kontroli, co z perspektywy zainteresowanych przedsiębiorców jest niewątpliwie okolicznością bardzo stresującą [zob. Domiter i Marciszewska 2013: 53].

Do występowania o dotacje z funduszy unijnych nie zachęcają także nadmiernie sformalizowane i przewlekłe procedury aplikacyjne, które w opinii większości badanych nie zawsze przebiegają według przejrzystych i zrozumiałych zasad. Zjawisko to nie jest niestety nowe i w dostępnej literaturze przedmiotu doczekało się już dość szerokiego omówienia, szczególnie w odniesieniu do perspektywy finansowej 2004–2006 [zob. Grzybowska i Juchniewicz 2007: 28–29]. Zdaniem wielu autorów, wymagania stawiane w tym względzie przedsiębiorcom przez polskich urzędników są niejednokrotnie znacznie ostrzejsze

niż ma to miejsce w innych krajach Unii Europejskiej [Gabryszak 2006: 28]. Kwestią otwartą pozostaje pytanie o przyczyny takiego stanu rzeczy⁴.

Co ciekawe, ankietowani nie zgłaszali większych problemów ze zgromadzeniem środków niezbędnych dla sfinansowania wkładu własnego przedsiębiorstwa czy też brakiem osób kompetentnych w zakresie realizacji projektów współfinansowanych ze środków unijnych. Wyjątek stanowiły tu jedynie mikroprzedsiębiorstwa, dla których ostatnia z wymienionych barier okazała się szczególnie poważnym utrudnieniem⁵. Trudno się jednak temu dziwić, biorąc pod uwagę fakt, iż potencjał kadrowy tej grupy przedsiębiorstw jest siłą rzeczy bardzo ograniczony.

Na ostatnich miejscach w rankingu barier znalazły się czynniki związane z brakiem wiedzy na temat programów unijnych oraz brakiem pomysłów na wykorzystanie potencjalnego dofinansowania. Ich znaczenie dla badanych przedsiębiorstw było wręcz marginalne. Zapewne jest to rezultat dość szeroko zakrojonych kampanii informacyjnych adresowanych do środowiska przedsiębiorców oraz istniejących możliwości wsparcia w postaci bezpłatnych usług informacyjno-doradczych, oferowanych przez instytucje otoczenia biznesu.

5. ZAKOŃCZENIE

Wyniki przeprowadzonych badań wskazują na rosnące znaczenie dotacji z funduszy UE dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw wysokiej technologii w Polsce. Wprawdzie środki te w ograniczonym jeszcze zakresie służą bezpośredniemu finansowaniu działalności innowacyjnej przedsiębiorstw – tym samym nie potwierdziła się pierwsza część postawionej na wstępie hipotezy – niemniej jednak można oczekiwać, że w kolejnych latach sytuacja ulegnie stopniowej zmianie: wskazują na to zarówno deklaracje samych badanych, jak i zapowiedzi płynące z podmiotów odpowiedzialnych za kształtowanie polityki innowacyjnej oraz rozdział środków unijnych.

Pilnego rozwiązania wymaga natomiast kwestia barier, na które napotykają przedsiębiorstwa ubiegające się o tego rodzaju wsparcie. Wyniki badań nadzwyczaj przekonująco potwierdziły bowiem drugą część weryfikowanej hipotezy. Nadmierna formalizacja procesu aplikacyjnego, a także zbyt skomplikowane zasady realizacji i rozliczania projektu mogą bowiem generować niepotrzebne koszty dla przedsiębiorstw, zmuszając tym samym część podmiotów gospodar-

---

⁴ Zapewne nie chodzi tu tylko o jakąś szczególną złośliwość bądź niekompetencję rodzimych urzędników. Racjonalnym wytłumaczeniem może być bowiem także swoista „gra o unikanie odpowiedzialności”, charakterystyczna dla większości organów administracji publicznej. Szerzej na ten temat zob. Hensel i Glinka [2012: 68–74].

⁵ W przypadku mikroprzedsiębiorstw uśredniona ocena tej bariery wyniosła bowiem aż 3,54, podczas gdy w przypadku małych przedsiębiorstw – 2,44, zaś średnich przedsiębiorstw – tylko 2,06.

czych – szczególnie tych najmniejszych – do rezygnacji z tego źródła finansowania. W związku z powyższym zasadne wydaje się podjęcie działań zmierzających do uproszczenia obowiązujących procedur – przynajmniej w przypadku relatywnie niewielkich dofinansowań.

Rozważania zawarte w niniejszym artykule nie wyczerpują oczywiście złożonej problematyki wykorzystania dotacji z funduszy unijnych w finansowaniu działalności innowacyjnej małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce, dlatego też celowe wydaje się prowadzenie dalszych, pogłębionych badań w tym zakresie. W pierwszej kolejności można zarekomendować przeprowadzenie – w celach porównawczych – analogicznych badań wśród przedsiębiorstw reprezentujących niższy stopień zaawansowania technologicznego, stanowiących dominującą część sektora MŚP w Polsce.

Niezwykle interesujące mogą okazać się także analizy dotyczące długookresowego wpływu środków unijnych na innowacyjność i konkurencyjność przedsiębiorstw, choć zapewne podjęcie tego rodzaju badań z oczywistych względów możliwe będzie dopiero za kilka lat. Wyjaśnienia wymaga wreszcie kwestia wpływu dotacji z funduszy unijnych na wielkość całkowitych nakładów na działalność innowacyjną przedsiębiorstw, w szczególności zaś możliwość wystąpienia „efektu substytucji”, tj. zastępowania przeznaczanych na ten cel środków własnych przedsiębiorstwa środkami pochodzącymi z otrzymywanych dofinansowań.

BIBLIOGRAFIA

- Domiter M., Marciszewska A., 2013, *Zarządzanie projektami unijnymi. Teoria i praktyka*, Difin, Warszawa.
- Dotacje na innowacje. Przewodnik po działaniach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka realizowanych przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości*, 2009, PARP, Warszawa.
- Gabryszak R., 2006, *Utrudniony dostęp małych i średnich przedsiębiorstw do funduszy unijnych*, „Przegląd Organizacji”, nr 4.
- Grzybowska B., Juchniewicz M., 2007, *Fundusze ze środków Unii Europejskiej jako źródło finansowania działalności innowacyjnej przedsiębiorstw w województwie warmińsko-mazurskim*, „Przegląd Organizacji”, nr 5.
- Hensel P., Glinka B., 2012, *Urzędnicy i przedsiębiorcy. Kulturowe bariery współpracy*, Poltext, Warszawa.
- Latoszek E. (red.), 2008, *Finansowanie MSP w Polsce ze środków finansowych UE jako czynnik wpływający na konkurencyjność przedsiębiorstw*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa.
- Martin M., 2004, *Poziom technologii małych firm technologicznych a bariery ich wzrostu*, „Gospodarka Narodowa”, nr 11–12.
- Nawrat A., Napoles Grabek D., 2011, *Metodologia zarządzania projektem dofinansowanym z funduszy europejskich*, Wydawnictwo PAK, Warszawa.
- Proczek M., 2008, *Wsparcie dla sektora MSP w Polsce z funduszy strukturalnych w latach 2004–2006*, [w:] E. Latoszek (red.), *Finansowanie MSP w Polsce ze środków finansowych UE jako czynnik wpływający na konkurencyjność przedsiębiorstw*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa.

- Sjögren H., Zarickson M., 2005, *The Search for Competent Capital: Financing of High Technology Small Firms in Sweden and USA*, „Venture Capital”, vol. 7, no. 1.
- Weiss E., 2011, *Pozyskiwanie środków unijnych przez przedsiębiorstwa innowacyjne: Podejście procesowe*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa.
- Westhead P., Storey D. J., 1997, *Financial Constraints on the Growth of High Technology Small Firms in the United Kingdom*, „Applied Financial Economics”, vol. 7, no. 2, [za:] M. Martin, 2004, *Poziom technologii małych firm technologicznych a bariery ich wzrostu*, „Gospodarka Narodowa”, nr 11–12.
- Założenia realizacji Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014–2020*, 2013, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, maj 2013 r., http://www.poig.gov.pl/2014_2020/Documents/Zalozenia_PO_IR_maj_2013.pdf [data dostępu: 11.07.2013].

Lukasz Wściubiak

ROLA FUNDUSZY UNIJNYCH W FINANSOWANIU DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNEJ MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW WYSOKIEJ TECHNOLOGII W POLSCE

Celem niniejszego opracowania jest ocena stopnia wykorzystania dotacji z funduszy unijnych jako instrumentu finansowania działalności innowacyjnej małych i średnich przedsiębiorstw sektora wysokiej technologii w Polsce oraz identyfikacja barier ograniczających możliwości tych przedsiębiorstw w ubieganiu się o środki unijne. W artykule postawiono hipotezę, iż pozyskiwane przez małe i średnie przedsiębiorstwa wysokiej technologii w Polsce środki z funduszy unijnych służą finansowaniu przedsięwzięć innowacyjnych, zaś podstawową barierą ograniczającą możliwości pozyskiwania tych środków są nadmierne sformalizowane i nieprzyjazne dla przedsiębiorców procedury aplikacyjne.

Wyniki badań własnych autora, przeprowadzonych w 2012 r. na celowo dobranej próbie 50 małych i średnich przedsiębiorstw z sektora wysokiej technologii, tylko częściowo potwierdziły weryfikowaną hipotezę, gdyż pozyskiwane przez przedsiębiorstwa środki z funduszy UE w dość ograniczonym zakresie są wykorzystywane na cele bezpośrednio związane z prowadzoną działalnością innowacyjną. Autor wskazuje także na konieczność pilnego rozwiązania kwestii barier, na które napotykają przedsiębiorstwa ubiegające się o wsparcie w postaci dotacji z funduszy unijnych.

THE ROLE OF EU FUNDS IN THE FINANCING OF INNOVATION ACTIVITY OF HIGH-TECH SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES IN POLAND

The aim of this paper is to assess the degree of utilization of grants from EU funds as a funding tool of innovation activity for high technology SMEs in Poland and identification of barriers in applying for the EU funds.

In the paper the following hypothesis was set up: sourced by companies grants from EU funds are used for financing of innovation activity and the main barriers, which limit the possibility of obtaining these funds are too formalized and unfriendly for entrepreneurs application procedures.

The author's own surveys results conducted in 2012 among intentionally selected group of 50 high technology SMEs only in part supported this hypothesis, because sourced by companies grants from EU funds only in a limited extent are used for purposes directly related to innovation activity. The author also points out the urgent need to solve the problem of barriers faced by companies applying for grants from EU funds.